

DIRECTOR:
Dr. ALEXANDRU RUSU

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TARNAVA MICĂ:

INSERATE:
Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
:: :: învoială :: ::

Unitatea

REDACTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Nădejdea cea mare

Peste toate împrumuturile, mai mult ori mai puțin oneroase, și peste tot ce putem aștepta dela intervențiile autorizate ce se fac mai nou la conferența internațională dela Haga, nădejdea adevărată pentru refacerea economică a țării stă în bogățiile noastre interne și'n deosebi în bonitatea recoltei. Asupra acesteia s'au publicat de curând, din partea Ministerului agriculturii, o seamă de date oficiale, din cari reținem și noi următoarele părți mai însemnate, în stare să ne orienteze în cauză:

Grâul, incontestabil cel mai important articol de export, se prezintă în condițiile cele mai puțin favorabile. Am avut în anul acesta un total de 2,644.000 ha. semănat cu grâu față de cele 3,200.000 ha. din anul 1928. Este deci o scădere de 17,5 la sută, proporție care crește încă pe cântarul recoltei, care se cifrează la abia 950 kgr. de hectar față de 980 kgr. din 1928, prezentând un minus de 64.000 vagoane, așa că stocul de grâu disponibil nu permite nici un export, folosindu-se în întregime pentru nevoile consumului intern.

Secara, semănată firește pe o întindere mult mai mică (309.000 ha.), se prezintă mai bine, cu 4.020 vagoane mai mult decât în 1928, admitând un export de 11.590 vagoane. Socotite acestea cu 55.000 Lei per vagon, prezintă un venit de 637.000.000 din exportul secării.

Orzul se prezintă în condițiile cele mai bune. Față de 1.749.000 ha. din anul trecut, am avut acum însemnat cu orz și orzoaică 2.030.000 ha. adică un plus de 281.000 ha. ceace corespunde la 16%. Mult sporită este față de trecut și producția medie la hectar (1250 kgr. față de 860 kgr.), dându-ne astfel o recoltă de 255.000 vagoane, cu 103.900 vagoane (68,7%) mai mult decât în 1928. Nevoile interne (consum și semânța) se pot acoperi din 72.000 vagoane, rămânând pentru export un stoc de 183.000 vagoane, cari socotite numai cu 48.000 Lei dau un venit de 8 miliarde 780 milioane Lei.

Ovăsul ne îmbie, de asemenea, frumoase posibilități de export. Semănat pe o suprafață de 1.116.000 ha (cu 88.000 mai mult decât anul trecut) și având o producție medie de 1110 kgr. la hectar, ne-a dat o recoltă de 134.000 vagoane. Scăzând de aici 81.000 vagoane pentru consumul intern, rămâne pentru export un stoc de 53.000 vagoane, cari, socotite cu Lei 44.000, ne dau un venit de 2 miliarde 330 milioane Lei.

Rezumând aceste cifre, recolta pâioaselor din acest an se cifrează la 672.000 vagoane, reprezentând o valoare de 38 miliarde 700 milioane, din cari sunt disponibile pentru export circa 247.000 vagoane în valoare de circa 11 miliarde 750 milioane Lei. Mai adăugând la aceste cifre și bunele nădejdi legate de porumb, semănat în anul acesta pe o întindere de aproape 5 milioane ha. (cu 325.000 ha. mai mult decât anul trecut) se poate face încheiere, că recolta din acest an prezintă o situație mulțumitoare.

Încă un cuvânt

— In legătură cu discuția asupra controlului preoților *) —

Am asistat, de curând, în coloanele acestei gazete, la o discuție interesantă începută de păr. I. Borza, și sfârșită, în cele din urmă, de păr I. Rinea.

Se pune chestiunea: are, ori nu, preotul, pentru intensificarea muncii spirituale, lipsă de control eficace? Și lucrul ni-se pare absolut indiscutabil. Păr. I. Borza are meritul că, poate intenționat, a pus chestiunea cum a pus-o, căci altfel poate se trecea de mult la ordinea zilei. Nu s'a trecut și e foarte bine!

Singura concluzie: da, control ne trebuie. Durere, nu mai suntem în Seminar. Viața cu atâtea momente lucrează permanent, zi de zi, în sufletul nostru. Insuflețirea și zelul din Seminar ține în cel mai bun caz 5—10 ani; și pilda vecinilor, fogașul vechiu, mulțimea copiilor și altor necazuri, te face din ce în ce mai lax. Și, inevitabil, zelul inițial merge spre declin.

Așa e firea omului: progres în avere, progres în sărăcie, progres în copii, progres în spirit mundan, progres în răceală, mai mult progres în neglijare și — regres în celea sufletești.

Durere, suntem în lume și frații canonici, ori regulari, poate nici idee nu au de mizeriile multe cari ne micșorează zelul pe urma cărei împrejurări se ivește imperios necesitatea „controlului“.

Hotărît, nu putem vorbi de „control“ în sensul cum îl cunoaște lumea civilă. Simplu constatând, e inoperant. O susțin acesta întemeiat pe experiența alor 6 ani încheiați, cât am făcut și eu, într'o anume slujbă, la stat, asemenea controluri inoperante, încât de multe ori mă miram, de ce spesează statul așa sume colosale, fără nici un rezultat! Că singur dramul de suflet ar fi suficient în pastorație o neg. Suntem oameni, de multe ori poate mai pătimiși și mai răi decât păstoriții noștri! Să ne gândim numai, de câte ori nu am rămas rușinați în scaunul mărturisirii, comparându-ne sufletul cu al penitentului?! O corecțiune frățească de câteori nu ne-ar fi salutară?

Dacă principiul „corecțiunii frățești“ se bucură de autoritatea evanghelică, noi să ne înstrăinăm de corecțiunea frățească, numită în limbajul extern „control“?

Cred. că asupra acestui adevăr nu mai trebuie insistat. Câte exemple nu cunoaștem fiecare din noi. Care din noi nu a experimentat pe contul conștiinței proprii, că un sfat al soției — da, al preotesei, de cel mai multe

ori cel mai autorizat prietin — nu ne-a scăpat, de acțiuni cari am avea a le regreta. Ori, care dintre noi nu se pregătește cu rațiuni, ziare de casă, curățirea altarului ș. c. când știe că vine protopopul! Iar când se anunța vizita arhierelui, cum tremură și pata de pe haine sub nervositatea periei! Deci? — Necesitatea controlului.

Scurt: *Controlul e foarte necesar și pentru noi preoții.* Acest adevăr: necesitatea controlului nu a fost negat de nici unul dintre frații cari au discutat chestiunea. Iar dacă nu a fost negat, trebuie să-i recunoaștem necesitatea.

Și acum rămâne rolul celor chemați: al preaiubiților arhieriei, să instituie acest control cât de neîntârziat; al sinoadelor, cari să-l dozească, și să-l reglementeze; al nostru, să-l primim cu toată dragostea!

Hotărît, instituindu-se controlul, se vor micșora cazurile preoților „păcălitori“, cari azi ne fac de răs, se vor împușina cazurile preoților ce se prezintă prin târguri cu — ascundem vorba — îmbrăcăminte defectuoasă; nu vom mai avea atâția vânători experți, contabilii experți, sportmani aplaudați, economi prea economi; vor fi mai rare antimisele pline de Trupul Domnului mușcăit, purificatoarele mai murdare decât batistele, matricula de minune, și atâtea alte mizerii.

Se încheiem această discuție, atât de folositoare și să cerem cu unanimitate controlul preoțesc! Firește control făcut de un adevărat preot, nu numai în fața Domnului, ci având și în fața noastră autoritate!

Să se organizeze oficial „corecțiunea fraternă“ — provăzută cu sfaturi, cu îndemnuri, amenințări și sancțiuni, dar sancțiuni eficace și cu toții, atât cei controlați, cât și cei ce vor veni să ne controleze, vom putea să ne felicităm de rezultatele minunate ale acestei acțiuni.

Introducându-se controlul arătat în cele de mai sus, vor putea să se felicite în deosebi frații cari au abordat chestiunea, apropiind realizarea unui postulat, susținut și de atâția alții, cu ani înainte.

Hramul dela mănăstirea Nicula. Joia trecută, la serbătoarea adormirii Maicii Domnului, Preasfințitul Iuliu al Gherlei a făcut și anul acesta serviciul arhieresc obișnuit la mănăstirea apropiată dela Nicula, care a ajuns un mare loc de pelerinaj pentru credincioșii din toate părțile provinciei noastre bisericești.

Încă cu zile înainte tot jurul mănăstirii era plin de mulțimea celor ce se pregăteau, prin spovedanii cucernice, pentru ziua de hram, când afluența este atât de mare, încât pentru

*) Dăm și acest cuvânt al păr. I. Belu din Deleu-vechii (arhidieceză) într'o chestiune, asupra căreia nu strică să se audă părerea cât mai multor confracți.

acte de această natură abia se mai găsește prilej. Ea este rezervată mai mult sfințelor împărtașanii — cari se distribuie dela mai multe altare —, și înălțării sufletești ce li-se îmbie prin cuvântul arhierese, întăritor de inimi, ce se desprinde din cadrul atât de solemn al ceremonialului desfășurat în toată strălucirea lui orientală. Sunt momente neuitate acestea și cine a participat odată la ele devine oaspe obișnuit al hramului de fiecare an dela mânăstirea Nicula.

Mânăstirile au un farmec deosebit pentru sufletul bun și nespuse de primitiv al credincioșilor noștri și zecile de mii cari aleargă, an de an, până și de prin Maramureșul îndepărtat, la Nicula, sunt cel mai puternic indemn pentru inactivarea tuturor mânăstirilor noastre. Străduințele de pe acest teren ale Preasfințitului Gherlei, care a adus viață în toate mânăstirile de pe teritoriul eparhiei sale, constituie o pildă, care ar trebui urmată, fără nici o discuție, în toate părțile unde se găsesc atari așezări de rugăciune și evlavie bătrânească.

Este cel mai mare bine ce se poate face atâtor suflete, dornice de o viață sufletească cât mai intensă.

† Canonicul Ioan Madincea

1841—1929

Lunia trecută, în 12 August c., s'a stins la Lugoj, în vârstă de 88 ani, canonicul Ioan Madincea, nestorul preoției din eparhia Lugojului și cel mai vechiu canonic din toată provincia noastră bisericească.

Născut la 24 Iulie 1841, din familie preoțească, în Iladia din județul Caraș-Severin, a făcut școlile primare în Oravița, cele liceale la Blaj și Beiuș, iar studiile teologice jumătate în Seminarul latin din Timișoara și o altă jumătate la facultatea de teologie a universității din Budapesta. După căsătorie, s'a preoțit în 1864, păstorind 3 ani în comuna sa natală, de unde la 1867 a fost trecut paroh și protopop la Oravița. Vredniciile de adevărat păstor

sufletesc și de bun administrator i-au deschis foarte curând drumul spre centrul eparhiei, ajungând la 1876, după abia 12 ani de preoție, membru al capitolului diecezan, în care, trecând și aici din treaptă în treaptă, a împlinit — exact în ziua morții — nu mai puțin decât 53 ani. În această calitate a îndeplinit diverse funcții administrati ve ce i-s'au încredințat, făcând aproape 10 ani și pe procurorul (fiscul) consistorial, dovedindu-se vrednic de a fi ridicat, acum vre-o 10 ani, la demnitatea înaltă de prelat papal.

Când, acum 3 ani, și-a serbat jubileul atât de rar de 50 ani ai canoniciei, clerul întregii eparhii și foarte mulți din alte părți ale provinciei noastre bisericești i-au prezintat sincerele lor omagii de stimă, pe cari n'au desigur nici un motiv să nu le înnoiască și acum, din prilejul trecerii lui la cele de veci.

Odihnească în pace!

Un cuvânt pentru răspândirea presei bune. În legătură cu recomandarea câtorva broșuri mai recente, cari e bine să fie răspândite în mijlocul credincioșilor, „Curierul Creștin“ dela Gherla învie un frumos indemn dat în această chestiune, la 1885, de fericitul *Don Bosco*, având următorul cuprins:

„Nu stau la îndoială să proclam de dumnezeesc acest mijloc (răspândirea presei bune), întrucât s'a folosit de el însuși Dumnezeu spre regenerarea omului. Au fost doar cărțile inspirate, cari au adus învățătura dreaptă în lumea întregă, ne privește deci pe noi să imităm opera ceresului Tată. Cărțile bune răspândite în popor sunt dintre mijloacele cele mai potrivite a menține împărăția Mântuitorului în atâtea suflete. Ele sunt cu atât mai necesare, cu cât impietatea și imoralitatea se folosește astăzi de această armă ca să facă mare stricăciune în staulul lui Iesus Hristos, ca să conducă și târască la pierzare pe cei nebagători de seamă și neascultători. Deci e necesar să opunem armelor, arme. Adăugați că sloava tipărită, dacă într'o privință n'are forță lăuntrică cu care e înzestrat cuvântul viu, prezintă de altă parte avantajii în anume împrejurări mult mai mari. Cartea bună intră până și în casele unde nu

poate intra preotul, e tolerată până și în partea celor răi sub formă de cadou sau suvenire. Prezentându-se, nu roșește, neglijată, nu se neliniștește. Citită, învață adevărul cu calmitate; disprețuită, nu se plânge și lasă în suflete remușcarea ce uneori aprinde dorul de a cunoaște adevărul, fiind ea însăși pururea gata să-l propune. Câteodată rămâne acoperită cu praful pe o masă sau într'o bibliotecă; nimeni nu se gândește la ea. Dar vine ora singurătății sau a melancoliei, a durerii sufletești, sau a urâtului, a nevoii de distracție, sau a grijei de viitor și acest prieten credincios își deschide praful, își deschide foile și se reînnoiește în întoarcerile minunate ale sf. Augustin, ale fericitului Colombini, și a sf. Ignatie.

„Curtenitoare cu cei mai timizi din repect uman, se întreține cu dânsii fără de a bănuială vre-unuia, familiară cu cei buni, pururea gata a discuta și rezona, merge cu dânsii în orice moment și în orice loc. Când suflete n'au fost mântuite din partea cărților bune, câte n'au fost păzite de greșală, încurajate la bine? Cel ce dăruiește o carte bună, de n'ar avea alt merit decât că deșteaptă un gând spre Dumnezeu, și-a câștigat deja un merit nespuse înaintea acestuia. Dar să obține mult mai mult. O carte într'o familie dacă nu e cetită de acela cui e destinată să dăruită, e citită din partea fiului sau fiicei sale a prietenului sau a vecinului. O carte într'un sat trece uneori la sute de persoane.

„Numai Dumnezeu știe binele ce-l produce o carte într'un oraș, într'o bibliotecă de imprimatură, într'o societate de muncitori, într'un spital dăruită drept cheazășie de prietenie“.

Di Nicolae Iorga pentru reforma morală. În legătură cu suprimarea bandiților din părțile Săcuimei, d. N. Iorga publică sub titlu „Să se isprăvească tâlhăriile!“ următoarele știri într'un număr recent (174) al „Neamului Românesc“:

„După o adevărată luptă, ca în vechile romane populare ale lui N. D. Popescu, s'a isprăvit marele roman senzațional pentru viața noastră și pentru petrecerea lumii

☐ ☐ Folta „Unirii“ ☐ ☐

Chestiuni de drept

Codex Iuris Canonici și biserica orientală
de Dr Felician Bran

II. Partea finală

Unul dintre canoanele, cari ne privesc direct ale noului Codex Iuris Canonici este următorul:

Canonul 98. §. 1. Inter varios catholicos ritus ad illum quid pertinet, cuius caeremoniis baptizatus fuit, nisi forte baptismus a ritus alieni ministro vel fraude collatus fuit, vel ob gravem necessitatem, cum sacerdos proprii ritus praesto esse non potuit, vel ex dispensatione apostolica, cum facultas data fuit ut quis certo quodam ritu baptizaretur, quin tamen eidem adscriptus maneret.

§. 2. Clerici nullo modo inducere praesumant sive Latinos ad orientalem, sive orientales ad latinum ritum assumendum.

§. 3. Nemini licet sine venia Apostolicae Sedis ad alium ritum transire, aut, post legitimum transitum, ad pristinum reverti.

§. 4. Integrum est mulieri diversi ritus ad ritum viri, in matrimonio ineundo vel eo durante, transire; matrimonio autem soluto, resumendi proprii ritus libera est potestas, nisi iure particulari aliud cautum sit.

§. 5. Mos, quamvis diuturnus, sacrae synaxis ritu alieno suscipiendae non decumfert ritus mutationem.

Canonul acesta 1) aranjează agregatiu-

1) Care altmintrelea e în strânsă legătură cu canonul 756.

nea, apartinerea la un anumit rit, și schimbarea ritului, fiind vorbă în el numai de relațiunile dintre ritul latin și cel oriental considerat complexiv, nu și despre riturile orientale între sine. „Pentru soluțiunea primă 2) și a. contra a celei a 2-a se pot invoca următoarele: Codul privește singur numai biserica latină, înafară de cazurile când, ori din natura lucrului, ori din cuvinte exprese apare alta, dar aici nu-i motiv pentru care să hotărească relațiunile juridice ale Orientalilor între sine; b. §-ul al 2-lea tratează lămurit numai despre ritul oriental considerat complexiv; c. înainte de Codice, era permis a trece dintr'un rit oriental la alt rit (oriental), în baza învoirii celor doi episcopi, dela care și la care, 3) numai că în ambele să aibă vigoare acelaș uz al pâinii dospite, ori azime; d. § ul 2. al canonului 756, care dirigează administrarea sacramentului botezului, opune ritul latin ritului oriental luat complexiv. — Incolo, dacă nu ne înșelăm, și în biserica orientală care în ce rit e botezat, aceluia îi aparține: din care cauză sunt adevărate cele dintâi cuvinte ale canonului, înțelese în ambele sensuri“.

În §-ul 1 al acestui canon se stabilește ritul după botez 4) și se anunță că: „Între va-

2) Scrie Vermeersch, op. cit. tom. I., I. nr. 191. pag. 145.

3) Decr. din 20 Nov. 1838 al S. C. P. F. Coll. P. F. I. 878.

4) Căci regula principiară relativ la apartinere la cutare rit, o statorește în §§. 2 și 3.

riile rituri catolice cineva aparține ritului după ale cărui ceremonii a fost botezat, exceptând dacă eventual botezul s'a conferit de ministru de rit străin, ori prin înșelăciune, ori pentru mare nevoie, când n'a putut fi prezent preot de ritul propriu, ori s'a conferit în baza dispenzei apostolice, acordându-se această facultate în așa chip, ca cineva să fie botezat după un anumit rit, fără însă să rămână ascris aceluia“.

Care va se zice, din nevoie gravă, ori din altă cauză raționabilă, preoții catolici orientali și occidentali pot să boteze pe pruncii de alt rit, dar e de observat, că pentru asemenea cazuri, e bine ca preoții respectivi să se înțeleagă între sine odată pentru totdeauna. Dacă botează preotul latin, acesta nu poate conferi sub pedeapsa suspensiunii dela cele sfinte, sacramentul confirmațiunii; aceasta o va face cu proxima ocaziune, înaintea martorilor, și o va înregistra în matriculă preotul oriental.

În privința aceasta în fosta Ungarie s'a emis și un ordin regesc, la 4 Octomvrie 1814 (No. 23034, 5) în care se zice: „§ 5. Parohii unui rit pot boteza pe pruncii părinților de alt rit, în absența sau împiedecarea parohului propriu, numai în asta privință, să încheie laolaltă învoială odată pentru totdeauna și extrasul matricular încă să-l transpună numai decât preotului concernent. Din această bote-

5) Cfr. Sipos, Trăsăturile etc. pag. 97. Sipos, Enchiridion, p. 82.

urâine pe socoteala noastră, al bandiților din Secuime.

„El va reîncepe? Probabil că da. Expetența acestora din urmă va folosi chiar „despeșărilor”, cari de acum înainte ar voi să se mai lăcerce. Cu vremea se va ajunge chiar la posibilitatea de a redacta un convenabil manual al bunului tâlhar.

„Și criticele le știm toți, le știm cu durere. O întreagă propagandă de necinste crează și în popor astfel de stări de spirit. Cum vreți ca, atunci când, sus, mințind la popor sau intrigând la Curte, poți să capeți țara în mână, fără capacitate, fără muncă, cel de jos să aștepte totul dela munca și capacitatea lui? O presă isterisată de pasiunea senzației, o literatură de fascicole merită a crea astfel de eroi, cinematografele care învață știința revolverului și a puștii, unite cu mizeria atâtor mii de oameni produc fără greutate cel mai impresionant banditism din toată Europa.

„Gloanțele pot nimici pe bandiți unul după altul; numai reforma morală îi poate face imposibili ca speță”. —

Am subliniat inadins aceste șire din urmă ale marelui nostru gânditor, fiindcă ele constituie o strălucită apologie a forței ce rezidă în biserică, singura instituție care poate să garanteze „reforma morală”, cerută de d. N. Iorga și de toți cari înțeleg rezorturile adevărate ale sufletului omenesc.

Cum însă neamul nostru este în marea lui majoritate la dispoziția bisericii ortodoxe, ne întrebăm, fără voie, dacă această biserică își dă oare seama de marea nădejde a unei simțite „reformă morale”, pe care un neam întreg și-o pune într'ansa!

Stiri mărunte

Personale. P. Ven. Ordinariat arhidiecezan a numit pe pâr. Ștefan Manciuca profesor la liceul de băieți din Blaj.

— P. Ven. Ordinariat de Gherla a numit pe pâr. Dr. Ioan Pavel profesor la Academia de teologie, pe pâr. Dr. Simeon Chișiu spiritual la

Seminarul teologic, pe pâr. Mihail Nemeș din Vultureni, protopop onorar, pe pâr. George Câmpăean administrator local la Băița, pe pâr. Ioan Farcău administrator local la Pătal, iar pe pâr. Ioan Rusu adm. local la Mititei.

Un document referitor la Concordat. Numărul dela 1—15 August al organului oficial al eparhiei gherlane publică în întregime discursul, rostit, în ședința dela 24 Maiu c. a Senatului din partea Preasfințitului Iuliu al Gherlei în chestia ratificării Concordatului. Apreciat, cum se știe, în chip foarte elogios de întreagă presa, acest cuvânt — pentru care oratorul a fost felicitat călduros și din partea președintelui de consiliu — constituie în adevăr un important document al mișcării din jurul Concordatului, care n'ar strica poate să fie prinsă, pentru documentarea tuturor, în întregime, într'o broșură aparte.

Arborele genealogic al Papel. Profesorul G. Bernocco, directorul Muzeului din orașul Cherasco (Piemont), ocupându-se de arborele genealogic a familiei Ratti, a stabilit, că linia genealogică a acestei vechi și nobile familii italiene poate fi dedusă până în veacul XIV, la Iacob Antoniu Ratti, care a fost primar în Cherasco dela 1389—1414.

Locuie. Dumineca viitoare, a patrusprezecea după Rusalii, va predica în catedrală pâr. Dr. Nicolae Lupu, profesor la Academia de teologie.

— Bunul obicei de a celebra, în tot postul Sântă-Măriei, *Paraclisul Maicii Domnului*, a întrunit zi de zi atâta lume în catedrală, încât era o adevărată plăcere să constați câtă putere de atracție și de înălțare sufletească au practicele de această natură. N'avem deci destule cuvinte pentru a îndemna pe toți să le introducă, făcând din ele — după pilda minunată a devoțiunilor din luna Maiu a bisericii apusene — chiar un prilej pentru scurte cuvântări cotidiene, prin cari se poate aprofunda și mai mult cultul Preasfintei Fecioare. Catedrala ar trebui să premeargă cu pildă și în punctul acesta.

— Luni, în 19 August, seara se încep *exercițiile spirituale pentru preoții arhidiecezani*, cari se vor încheia Vineri, în 23 August, dimineața. Cu ținerea lor s'a angajat și pentru acest

an Preasfințitul Alexandru al Lugojului. Preoții, în număr de circa 100, vor fi găzduiți la Seminarul teologic.

Vaticanul a aderat la convenția telegrafică internațională. Ministerul afacerilor axterne anunță prin „Monitorul oficial” dela 14 August c. că „Vaticanul a aderat, cu începere dela 1 Iulie 1929 la Convenția internațională telegrafică, semnată la 10/22 Iulie 1875 la Sf. Petersburg”. — Este o nouă dovadă a drepturilor suverane de stat independent, de cari se bucură mai nou în toată lumea Sf. Scaun al Romei.

O nouă conscriere a venitelor parohiale. Gândul de a veni încă în acest an cu o noua lege a salarizării clerului, care să țină seamă mai bine decât până acum de venitele interne ale parohiilor, a îndemnat Ministerul cultelor să ceară o nouă conscriere a venitelor din singuraticile parohii. În scopul acesta s'au tipărit o seamă de formulare, a căror complectare se cere încă pe sfârșitul acestei luni (în arhidieceză chiar pe ziua de 22 August), pentru ca întreg materialul să poată fi în Septembrie la Minister. Toate Ordinariatele au dat în cauză instrucții amănunțite, cercând să introducă prin ele o anumită uniformitate în aprecierea diferitelor poziții ale formularelor, destul de întortochiate, dar cu toate acestea nu credem să se poată obține rezultatul dorit. Chestia ni-se pare mult mai grea decât să se poată aranja în forma cam simplistă contemplată de On. ministru al cultelor, care ar fi putut învăța foarte mult din feliul cum s'a făcut — evident, nu în 2 luni de zile — conscrierea congruală din 1896. Dar, s'așteptăm rezultatul!

Nouele premii ale Academiei. Reținem și noi, după gazetele din București, că între condițiile generale pentru obținerea în sesiunea anului proxim 1930 a vre-unuia din premiile Academiei este ca acelea să fie prezintate, în câte 5 exemplare, până la data de 31 Decembrie 1929. Se mai cere apoi, ca autorul să arate totdeauna și premiul la care concurează; se observă însă, că o lucrare nu poate fi prezintată simultan la mai multe premii și iarăși este interzis ca un autor să prezinte în același an lucrări pentru diferite premii. — Premiile la cari se

zare însă nu urmează schimbarea ritului. Preoții greco-catolici să grijească, ca pruncilor rom. catolici cu ocaziunea botezului nu cumva să le conferească și taina sfântului mir.⁶⁾ Iar în convențiunea încheiată referitor la trecerile dela un rit la altul, și la relațiunile de drept ale riturilor catolice grecesc și latin între sine, la 5 August anul 1873, între Ordinariatul arhiepiscopesc de Alba-Iulia și Făgăraș și între Ordinariatul episcopesc de ritul latin din Ardeal, se prescriu următoarele: 7) „§. 7. Cei născuți din părinți de un rit au să urmeze ritul, în care s'au născut, și atunci, când din necesitate sunt botezați prin preot de rit străin. — §. 9. Preoții de ambele rituri pot boteza pe pruncii credincioșilor de celalalt rit nu numai în caz de necesitate, ci și când întrevine vre-o piedecă grea, presupunându-se că au premers în asemenea cazuri consensul general sau special, ori plenipotență formală scrisă a parohului propriu, atât cu privire la botez, cât și la alte funcțiuni. — §. 10. Parohii greco-catolici botezând prunci catolici de ritul latin, nu-i vor

și mirui, ci vor lăsa afară rugăciunile prescrise pentru administrarea sf. confirmațiuni, pentru că la credincioși catolici de ritul latin acest sacrament îl administrează numai singur episcopii”.⁸⁾

Ce privește „înșelăciunea”, sub aceasta nu se înțelege înșelăciune subiectivă, în sensul că ar putea exista numai în caz de reacredință, ci este a se înțelege pentru orice neobservare a prescrișelor legii. Comisiunea pontificie pentru explicarea autentică a canoanelor Codului (Commisio Pontificia ad Codicis canones authentice interpretandos) a declarat expres, că pruncii botezați, la cererea părinților, de ministrul altui rit, nu aparțin ritului în care au fost botezați, ci ritului, în care trebuia să fie botezați.⁹⁾

În §-ul 2 se dispune ca „clericii nicidecum să nu cuteze a îndupleca ori pre latini de a primi ritul oriental, ori pre orientali pe cel latin”.¹⁰⁾ Este reînvierea vechilor dispozițiuni, despre cari am vorbit mai la deal.¹¹⁾

În §-ul 3 se spune că „nimeni n'are voie a trece fără autorizarea Sf. Scaun la alt rit,

sau, după trecerea legiuită, a se reîntoarce la cel de mai înainte”. Asemenea, o reînnoire a dispozițiunilor anterioare.¹²⁾

§ ul 4 dispune următoarele: „Mierea de rit divers poate trece la ritul bărbatului său, când contractează căsătorie, ori câtă vreme dăinuiește aceea, iar după desfacerea căsătoriei este autorizată a-și relua ritul propriu, exceptând dacă prin dreptul particular s'ar dispune altfel”.

Aici observăm, că Papa Leo al XIII-lea încă a dispus în Enciclica sa „Orientalium dignitas Ecclesiarum” despre conservarea și scutirea disciplinei bisericilor orientale, despre raporturile de drept ale catolicilor de oricare rit oriental cu cei de ritul latin, sub VIII, că „miera de rit latin, care s'a măritat după un bărbat oriental, precum și miera de rit oriental, care s'a măritat după un bărbat de rit latin, poate ca încheind căsătoria, sau în decursul aceleia, să treacă la ritul bărbatului: însă după desfacerea căsătoriei, îi stă în voie a-și relua ritul propriu”.¹³⁾

Dar miera latină n'are voie a trece la ritul grec (e vorba de schismatici, cum apare din cele ce urmează), căci atunci când s'a propus Congregațiunii Oficiului întrebarea: „num mulieri, quae occasione matrimonii ad graecum ritum transiit et in eo persistere vult,

⁶⁾ Anton Geisz, Egyházi Közigazgatás (Administrațiunea bisericească), Timișoara, 1910, pag. 66. *J. Genf*, Administrațiunea bisericească, Oradea-Mare, 1912, pag. 45.

⁷⁾ T. Bud, Indreptar practic, Gherla, 1883. pp. 509—518, 511—512, *J. Genf*, l. c. p. 47—48. A. Mihályfi, Prelecțiuni univ. din teologia pastorală (Egyetemi előadások a lelképásztorkodástan köréből, t. III. Az emberek megszentelése, Budapest, 1921) tom. III, pag. 49—50. *Cuvântul Adevărului*, an VI, 1928, pag. 367.

⁸⁾ Cfr. Tauber, o. cit. pag. 78—79: S. Sipos, Trăsăturile etc. pag. 97., Sipos, Enchiridion p. 82. Vermeersch *l. c.* pag. 145.

⁹⁾ *Comm. Pontificia* 16. Oct. 1929. ad. 11. în Acta Apostolicae Sedis, vol. XI., pag. 478.

¹⁰⁾ Tot aceasta are valoare și în cazul, când un schismatic s'ar reîntoarce la unitatea credinței.

¹¹⁾ Cfr. *Genf*, l. c. pag. 50., și Tauber, o. c. pag. 70.

¹²⁾ V. Arndt, De ritum relatione iuridica ad invicem, Romae 1895 pag. 44—45.

¹³⁾ *La Genf*, o. cit. pag. 52.

poate concura pentru 1930 sunt cele cunoscute din trecut și câteva șire adresate Academiei îl pot pune pe oricine în posesia tipăriturii oficiale, în care găsește apoi toate amănuntele dorite.

Mussolini nu se ostoaie. Printr'un ordin al prefecturii provinciei Roma dtto 23 Iulie c. a fost confiscat numărul 1898, din 26 Iulie 1929, al revistei »Civiltà Cattolica«, condusă de Iezuiții provinciei italiene și anume »pentru cuprinsul generic și specific antiitalian și antifascist al articolului de fond: *Intre ratificare și rectificare*«. Ordinul a trebuit să fie publicat textual în numărul următor al revistei, care n'a înțeles să facă asupra lui nici o reflexie, dar în șirele de încheiere ale editorialului »Marea serbătorire euharistică a pacificării«, s'a simțit datoare să spună că opera de pace și bunăînțelegere n'ar trebui slăbită și diminuată prin anume »episoade iritante«, cari pot fi interpretate și altfel decum se îmbie la prima vedere. — Oricum ar fi, faptul confiscării dovedește, că ecrescențele fascismului vor da încă mult lucru Sfântului Scaun.

Avizuri școlare. Ni-se cere publicarea următoarelor șire: »La Internatul gimnaziului de fete din Aiud sunt vacante pentru anul școlar 1929/30 următoarele burse a Lei 4000: la clasa I — 6, la clasa II — 3, iar la clasa III — 2. — *Diracțiunea*«.

— »La gimnaziul de băieți din Huedin, jud. Cluj, pentru anul școlar 1929/30 sunt vacante 8 burse a 4000 Lei, destinate fiilor de funcționari. — Examenle de bursă vor avea loc în 3 și 4 Septembrie — *Diracțiunea*«.

Pictură bisericească pri-mește pentru executare NICOLAE POP, Târgul-Mureș, Str. Avram Iancu Nr. 47. (9)

aut, ob gravem metum sibi a marito incussum, aut, ob alias causas quae facile superari non possunt, absolutio dari possit?» răspunsul a fost, după admonițiunea, că decretul lui Clement al VIII-lea să se observe: »Extra mortis articulum attendendas esse circumstantias facti. Nam și facti poenitet, et non adhaesit schismati et erroribus schismaticorum, vel si adhuc sit, eos ex corde detestatur, et si non potest ad ritum nostrum, sine periculo redire, potest admitti ad Sacramenta cessante scandalo. Si vero adsit scandalum aliorum fidelium aut, cum facile possint, ad ritum latinum regredi nolunt, aut aliquo errore schismaticorum infectae sunt, esse reiciendas. Quod si solum scandalum timeatur, videndum, quale illud sit et an facile et quomodo tolli possit.«¹⁴⁾

Drept particular era de ex. despre Italo-greci, în virtutea Constituțiunii Papei Benedict al XIV-lea »Etsi pastoralis«, 26. Maiu 1742, VIII, 8, 9, 10.¹⁵⁾

În sfârșit, §-ul 5 decide că »datina, chiar și dacă-i veche, de a se cumineca după un rit străin, nu învoalvă schimbarea ritului«. Aceasta *presté tot*, dar mai ales când un oriental stă sub administrațiunea clerului latin: »Oricare oriental, dispune Leo XIII¹⁶⁾, care petrece afară de teritorul patriarhal, are să stea sub conducerea clerului latin, dar să rămână adscris ritului său, așa că fără de considerare la lungimea timpului ori la altă cauză, vine iarăș sub iurisdicțiunea patriarhalului, îndatăce, se întoarcă în teritorul acestuia«.

¹⁴⁾ Congr. S. Oficiu la 13 Febr. 1669. Cfr. *Arndt*, o. cit. pag. 47.

¹⁵⁾ Cfr. *Vermeersch*, o, cit I., p. 140.

¹⁶⁾ În »Orientalium dignitas Ecclesiarum« IX., la *Genț p. 52*. Incolo, despre canonul 98 și în general, despre raporturile dintre ritul oriental și cel latin, vezi dispozițiile canonice și comentarele necesare în circulara mitropolitului de Blaj, în Apendicele B, cu unele adnotări din partea noastră.

Telefonul „Unirii“

F. Slobozia. După informațiile ce avem, singura cale de a mai putea intra la Academia noastră de teologie cu absolvență de școală normală, este: examenul de diferență dela școala normală la liceu și bacalaureatul făcut alături de absolvenții liceului. Cine nu vrea, ori nu poate să facă aceste examene, va trebui deci să rămână în serviciul carierei ce și-a ales.

G. Ghimesăget. Aveți deplină dreptate. Scrisul dlui Ion Conea din Nr. 1548 (13 August c.) al ziarului »Curentul«, în care aseamănă procesiunea păgână dela Saluen (Japonia) cu marea procesiune euharistică condusă de curând de Sf. Părinte al Romei, este în adevăr »o nerușinare«. Și cuvântul acesta poate nici nu exprimă de ajuns indignarea ce trebuie să cuprindă pe oricine va fi citit apropierea stupidă pe care autorul o găsește între cele ce s'au petrecut în piața San-Pietro, în aceea seară minunată de 25 Iulie, și între acel exudat al unei închipuirii bolnave, care adună »toate triburile din cincizeci și șase de văi« pentru a le pune să se închine, »gorile evoluate«, în fața elefantului alb, în care vedeam încarnarea zeului lor. Cuvintele, pe cari avea de gând să le pună, drept motto, în fruntea șireilor sale, că adevăr »le plus sot animal c'est l'homme« se potrivește în adevăr de minune acestui »scriitor«, care-și permite să mai aștepte și un răspuns alui Titan asupra asemănării pe care o poate afla între cele două procesiuni: aceea a unui pui de elefant, care »binocuvântă« cu tromba triburile de »gorile evoluate« și cea euharistică din piața San-Pietro, în fața căreia s'a închinat o lume întreagă de oameni, cel puțin tot atât de civilizați ca și d. Ion Conea (da! Conea!) — Că apoi preoțimea bisericii noastre în ce măsură citește »Cuvântul«, nu putem ști. Știm însă și putem să o spunem, că dacă va continua să mai publice atari scrisori, va sfârși prin a șterge cu încetul dintre abonații nu numai pe toți preoții bisericii noastre, ci și pe toți oamenii de bun simț ai Ardealului.

C. Lugoș. Da, am citit și răspunsul, care știam că nu va putea să rămână, și cu toate că aluziile cu »presa noastră bisericească politică« sunt mai mult decât evidente, preferăm să ne păstrăm la înălțime și, să zicem, »seninătatea« unor discuții mai mult anonime. Așteptăm deci cu creștinească resignare »verdictul istoric« și ne place să credem, că, fiind — cel puțin de astădată — alături de arhieriei bisericii, cari au știut să lupte cu toate ocaziile atât de frumos, »alături de noi«, pentru interesele mari ale acesteia, judecata ei nu ne va putea găsi vina ce ni se caută acumă cu lumânarea. Iar dacă anumiți frați se arată chiar bucuroși, că s'au putut întâlni cu Sibiienii, »apărând interesele bisericii«, spuneți-le, Vă rugăm, că este cel puțin o mare naivitate să creadă, că acești Sibiieni au fost mânăți de interese »bisericești« în tabăra, unde s'au găsit alături și chiar braț la braț cu frații lor iubiți din... »cealaltă strană«. — Dar, în sfârșit, cum spuneam și adineaori: N'o să ne prăpădim noi dintr'asta!

«Națiunea Dominantă» București. Deși perfect de acord în principiile fixate drept teze, ne deosebim esențial în concluzii și aceasta pentru simplul motiv, că concluzia Dvoastră e trasă de logica — să-i zicem, cu'n termin destul de consacrat, »habotnică« — pe care o aveți. Iar »habotnicia« ei stă în faptul, că nu vreți (ori nu puteți!) să admiteți, că cineva ar putea fi Român și dacă s'a întâmplat să nu fie botezat ortodox pravoslavnic, ci... bunăoară catolic. Vă mai spunem deci odată, că, deși catolici s'adea, noi cei dela această foaie și toată biserica noastră română unită, în frunte cu arhieriei ei — pe cari vreți să-i eliminați din Senat — suntem cel puțin tot atât de Români ca și d. Tudor (Popescu!) al Dvoastră și că prin urmare este o naivitate să credeți că donchișotismul acestuia ar putea să ducă vreodată la alt rezultat decât acela al unui răs omeric, făcut, așa pe românește, dela »haierile inimii«.

B. Comloșul mare. Aveți restanță abonamentul pe 1928 și 1929, în suma de 400 Lei.

Ș. Vișinelu. Prin păr. Crișan am primit suma de 200 Lei, abonament pe anul curent.

D. Valea lungă. Numărul cerut s'a trimis.

De vânzare

În comuna Sadu, jud. Sibiu, se află **vânzare curtea și casa Nr. 176.** Curtea e spațioasă, pardosită cu pietri, iar casa e etaj, având în parter 3 camere, cari au fost sunt destinate pentru cârciumă, iar în etaj camere pentru locuit. În stânga curții se găsește alte 2 camere pentru prăvălie și două pivnițe. Curtea mai are șură și 2 grajduri și o grădiniță mare.

Casele și toate superedificatele sunt stare foarte bună, în centrul comunei, având toate lumină electrică.

Informații se pot avea dela **păr. IOAN OROS, paroh român unit în Sadu, Cisnădie.**

(999) 3—3

FLEGLER

Întreprindere de tapetărie și zugrăvire artistică

Cluj, str. I. Rațiu

Zugrav modern de odăi. Specialități de tapetărie, asortiment din cele mai bogate

Întreprinde renovări, în stil, de biserici caste e; vâpsiri de edificii și mobile, precum și lustruiri de email.

Execută, pe răspundere, stârpări de insecte.

Devize gratuite! — Comande din provincie se aranjează în condițiile cele mai favorabile

12-

TURNATORIE DE CLOPOTE

FRITZ KAUNTZ

fost

SCHIEB & KAUNTZ

Sibiu — Str. Morilor 2

Livrează clopote de biserică pe garanție de ani îndelungați, turnate din material de prima calitate ca înainte de războiu eșuate în mod artistic. Experiență îndelungată, de ani de zile, asigură o muncă ireproșabilă și un sunet armonios.

Cereți oferte speciale!

Pe scrisori rog a se indica adresa precisă

(999) 29—7

Important!

Important!

Dacă doriți să cumpărați Autocamioane și Camionete Automobile de lux

deschise sau închise, culori diferite, precum și piese de schimb, cauciucuri, accesorii, etc. cu prețuri convenabile, condițiuni de plată foarte avantajoase, adresați-vă firmei:

PĂCURARIU & MOLDOVAN

Atelier mecanic și garage de automobile

(888) 6—7

Blaj str. Simion Bărnuțiu Nr. 104